

derom for at stille Sagen saa klar over for Tingets Medlemmer som muligt. Jeg har ganske vist ogsaa været med til allerede paa et tidligere Trin af Sagen og ogsaa under Udpalgets Forhandlinger i det hele taget at tiltræde Tanken om en saadan Appellinstans. Jeg har baade her ved første Behandling og ogsaa i Udpalget gjort Rede for, at man, naar man kommer til noget saadant, først maa klare sig, hvad man mener med en Appellinstans, om det skulde være en Appellinstans efter gammel Retsskik eller en efter den moderne, det er to højt forskellige Ting. Den ærede Krigsminister har allerede sigtet dertil, idet han sagde, at der kan appelleres paa to Maader, enten saaledes, at hele Bevismaterialet skal gaa om igen for den højere Instans, eller det kun er en Revision af Dommen i rent formel, i retslig Henseende. Det er den sidste Fremgangsmaade, som nærmest maa siges at være Grundlag for den moderne Rettergang; det er den Maade, som benyttes, hvor man har et Juryssystem, hvor altsaa Retten i det hele taget er indrettet efter det, som maa siges at være det mest rationelle Grundlag for Rettergang. Jeg vil nu gøre opmærksom paa, at i den Henseende er man ikke nu saa blottet for en overordnet Instans paa det militære Omraade, som man maatte kunde antage. I den Revision, som det kaldes, af visse vigtige Sager, som skal foregaa til Generalauditøren og i sidste Instans til Kongen, er en Appel af den Bestaafenhed, som den moderne Rettergang kræver, nemlig en formel retslig Revision af Dommen, altsaa et Efterhyn, hvorved man sikrer sig ikke en endelig Afgørelse af, hvorvidt der er Fejl i Beviset, men af, hvorvidt der er foregaaet retslige Formfejl i Rettergangen, og i den Henseende tror jeg ogsaa, at den Revision, som foregaa af Generalauditøren, og som tilflyvende og sidst gaar gennem Krigsministeren og Kongen, i det hele taget dog er en ret god Garanti. Den kan udvides og gives mere betryggende Former, end nu ved at lade denne Kassationsret, som jeg vil kalde det, komme til at omfatte et større Antal af Medlemmer; men uden Garanti over for Dommen er man heller ikke nu paa det militære Omraade. Derjom man vil gaa den anden Vej og gaa i det gamle Retsspor og søge en virkelig Appellinstans indført, hvorved altsaa hele Rettergangen vil komme til at gaa om igen forfra, saa vil efter min Mening en Domstol som Højesteret være det naturlige at vende sig til, og da med militær Tilhøring; men det staar dog paa den anden Side klart for mig, at da have vi truffet en Ordning

af den fremtidige Reform, som efter al Sandsynlighed gaar i et andet Spor end det, som den endelige Reform vil føre i, idet jeg forudlægger — og det har været Forudsætningen hele Tiden under den Forhandling som hidtil har været ført, ogsaa om Reform af den militære Retspleje, der har man bestandig gaaet ud fra, at den overordnede militære Appellinstans skulde fungere som Kassationsret. Det er altsaa disse Spørgsmaal og adskillige andre med Hensyn til hele Processmaaden, der skulde frem til Afgørelse, inden vi naaede til Gennemførelsen af en Foranstaltning som denne. Det vil være ærede Medlemmer fuldstændig klart, at det lige saa lidt vil lykkes at saa en saadan Ordning ad en eller anden Vej gennemført i Nar som maaske heller ikke ad Nare. Jeg maa maaske til Slut give en Dplysning, som er ganske interessant, for ikke at sige kurios. Det er et Eksempel, som foreligger netop i disse Dage fra det Land, som har den Ordning, som Mindretallet foreslaar — det er nemlig Norge. Man ved, at det der er gennemført grundlovmæssigt, at militære Sager skulde appelleres til Højesteret, tilfald med to militære Medlemmer, som sidste Instans. Der er i en saadan væsentlig civil Domstol naturligvis en Betryggelse over for den — lad mig kalde det saa — almindelige borgerlige Synsmaade paa Livet; men man har jo ogsaa Eksempler paa — det er vist heller ikke ganske fri for her til Lands — at civile Mennesker kunne være mere militaristiske i deres Tankegang end selve den militære. Det er en gammel Erfaring, at der kan findes Partier, som ere mere royalistiske i sinde end Kongen selv, og saaledes kan det ogsaa ske, at der kan være Mennesker, der ere mere militaristiske end selve den militære. Der foreligger et Eksempel fra Norges Højesteret i disse Dage, som er ganske interessant. Der er foresaldet en forøvrigt mindre vigtig Sag; det var et Brud paa den ogsaa her meget omtalte Hilseligte, at en Militær havde undladt at hilse paa sin overordnede. Derfor blev han tiltalt for en norsk Krigsret, og denne Krigsret frifandt ham, og saa appellerede Krigsministeren til Højesteret, hvor vedkommende enstemmig blev dømt til 10 Dages Fængsel for Brud paa Hilseligten. Det er et Eksempel paa, at en civil Domstol kan tænkes at være mere militaristisk end en Krigsret. Det skal dog ikke være noget Argument mod Indførelsen af den nævnte civile Domstol som øverste Instans i militære Sager; men jeg anfører det kun som Eksempel paa, at man i alt Fald ikke har alle Muligheder